

Rusija in zaverniki

V svetovnem tisku se skoro nepretrgoma javljajo polemike o Rusiji in zlasti njeni notranjepolitični ureditvi. Nacistična in fašistovska propaganda se trudi, da med zaveznike zabijeta klin razkola s tem, da poskušata z dneva v dan v čim temnejši luči prikazati nevarnosti "boljševizma". Na strani zaveznikov vlada kljub vojni skoro neomejen demokratski duh. Tega se oba agitatorja protiboljševizma prav dobro zavedata in zato tudi prav pridno zvonita k poplahu.

Ni pa po sredi samo propagandistični nacistično-fašistovski podvig edina motnja, ki naj zblodi zaveznike, pač pa ima nazivem pred očmi še neko drugo, skrito misel - slovenska nevarnost. Predno bi mogli nekaj več povedati o tej stvari, je potrebno, da si približje ogledamo politične stike med Rusijo in Nemčijo v teku zadnjih 50 let. Obe državi sta v tej dobi vodili politiko ekstremnega prijateljstva ali pa največjega sovraštva.

Zadnji veliki nemški državnik Bismarck je vse svoje politične zamisli gradil na podlagi najtesnejšega rusko-nemškega prijateljstva. Nemški cesar Viljem II. je gledal v Rusijo največjega nemškega sovražnika. Nemški socialni demokratje, ki so vodili usodo povojne Nemčije, so kar očitno ljubimkali s povojno Rusijo. Hitler pa je bil kot aprilsko vreme. Začel je z največjim sovraštvom proti Rusiji in tako tudi zgradil vso nacistično ideologijo. Avgusta 1939 je naenkrat zapihal nov veter. Z Rusijo je sklenil prijateljsko pogodbo in ji dal pečat "večnosti". V juniju 1941 pa je na "večnost" nenadoma pozabil in Rusijo izdajalsko napadel. Nikogar ne bo presemetilo v bodočnosti, če bodo Hitlerjevi nasledniki - če jih bo sploh kaj ostalo - v bližnji bodočnosti zopet zasneli batjuško Rusijo.

Kolebanja med prijateljstvom in sovraštvom so bila vedno odvisna od tega, kdo je sedel trenutno na nemški oziroma ruski gu-

galnici. Eno pa je gotovo, Rusija in Nemčija sta si v laseh že dolgo in borba se vodi na življenje in smrt. Iz nemškega stališča gledano, stališča, ki ima vedno pred očmi popolno nadoblast v svetu, mora Nemčija, če hoče v sprednjo vrsto svetovnih velesil, Rusijo ali premagati ali pa podjarmiti. Iz ruskega stališča gledan položaj na Nemčijo se nasprotno kaže nujnost po zavarovanju zapadne meje, ki naj jamči, da nemška vojna mašinerija ne bo ogražala ruske celote.

Vse to zgovorno priča, da je vsako rusko-nemško zlahtanje ravno tako neiskreno kakor nevarno. Nemci so izzvali prvo svetovno vojno v prvi vrsti zato, da enkrat za vselej stro Rusijo. V sedanji svetovni vojni je zopet bila Rusija jeziček na tehtnici svetovnega ravnesja. Danes pa je Rusija glavni stebler strateškega položaja druge svetovne vojne in zelo verjetno je, da bo Rusija glavni činilec bodočih vojnih dogodkov.

Tudi v sedanji vojni maršira nemška politika po dveh tirih; prijateljstvo z Rusijo ali vojna z njo. Zaenkrat se je Hitler odločil za vojno. Potek dogodkov na ruskem bojišču pa je Hitlerja prepričal, da je bil njegov račun z Rusijo pogrešen. Zato bi ga rad popravil s čim bolj prepričevalno protiboljševiško propagando. Če bo Nemčija premagana, tako jadikuje nemški tisk in tako trobi nemški radio - bo vsa Evropa boljševizirana in mirovne pogoje bo diktirala Rusija.

Že v zadnji številki našega lista smo razpravljali o Hitlerjevi spomladanski mirovni ofenzivi. Rekli smo, da Hitler gotovo resno dvomi o uspehu teh svojih propagandističnih naletov, zato pa ima v žepu drugo - mogoče boljšo zamisel: sodelovanje z Rusijo. V tem slučaju bi se seveda Hitler osebno umaknil za kulise, njegovi pajdaši bi se ošemili s komunističnimi maskami in tako je samo ob

sebi razumljivo, da bi "sovjetski rajh" iskal in tudi našel pobratimstvo v Moskvi. Ta Hitlerjev načrt zasleduje dva cilja: "Boljševiški rajh bi resno ogražal Veliko Britanijo in Ameriko, obenem pa bi ta fingirana boljševiška Nemčija s preizkušenimi petokolonskimi metodami infiltrirala Rusijo in jo tako premagala na znotraj.

Najožji prijatelji Staljina pravijo, da je novi ruski maršal prav dobro poučen o tem Hitlerjevem načrtu in da ne najde nobenega dopadenja ob misli na eventualni "boljševiški rajh". Staljin se prav dobro zaveda - tako pravijo ti krogi - da bi bil nemški komunizem v prvi vrsti nemški in šele potem komunistični.

Je pa še nekaj, kar ne dovoljuje več prestave iz sovraštva v prijateljstvo. Današnja vojna ne zajema kopice poklicnih vojakov, pač pa je ta vojna totalna vojna med narodi, ki je ni mogoče s pritiskom na gumb prestaviti iz največjega sovraštva k iskrenemu prijateljstvu. To, kar so Nemci napravili po vsej Evropi ne bo pozabljeno sto in stoletja. Nemški zločini na samih ruskih tleh pa so po svojem divjaštvu in svojih strahotah taki, da je fanatično sovraštvo zajelo tudi zadnjega ruskega mušika. Ni diktatorja na tem svetu, ki bi mogel s suhoparnim dnevnim poveljem to strašno in ob enem upravičeno sovraštvo iztrgati iz milijonskih src.

Vse tri današnje velesile, ki se bore na strani demokracij niso zgolj evropske velesile. Angleški in ameriški življenjski interesi leže daleč od evropske celine. Zmagovita Rusija bi s svojo ogromno silo tudi po vojni krepko vezala oba sovražnika Anglije in Amerike - Nemčijo in Japonsko. Ob enem Rusija ne ograža niti Amerike niti Anglije, vsaj v prvem delu ruske svetovne koncepcije ne.

Hitler se tega prav dobro zaveda, zato pa strahuje z "boljševizacijo" pred vsem evropsko celino. V srednji in zahodnji Evropi se danes mnogo govori o komunistični nevar-

nosti, pri tem pa nekateri pozabljajo na perfidno nemško igro, ki hoče s komunističnim baubauom podminirati zavezniško zmago.

Za nas Slovence je na žalost problem precej enostaven. Nemci in Lahí so nas v zadnjih dveh letih temeljito prepričali, da je njihov cilj popolno iztrebljenje slovenskega naroda kot celote ne glede na kakršnokoli strankarsko-politično pripadnost. Take namere s celotnim slovenskim narodom nima nihče drugi, v to verujemo sicer samo teoretično, ampak tudi praktično najbrž ne bo drugače. Z ostalimi evropskimi narodi je položaj mogoče nekoliko drugačen. Mogoče bi tu pa tam še ostali neki sledovi manjših evropskih narodov, vendar je to samo vprašanje časa...

Vkljub vsemu komunistična nevarnost ostane nevarnost, ki je ne smemo čisto prezreti. Nastala pa je zato, ker se velik del ni znal samostojno vladati po demokratskih načelih. Zlo fašizma in nacizma je okužilo velik del evropskih držav. S fašistovskimi in nacističnimi metodami smo preganjali komunizem in to je bila kardinalna napaka, ob enem pa tudi najboljša agitacija za boljševizem sam. Ali to je zgodovina...

Večina evropskih narodov je za tradicionalno vladanje, v katerem je zajamčeno svobodno življenje, urejeno po pozitivnih zakonih. Ti narodi se bodo odločili za demokracijo. Kdor pa jim bo zapiral poti k demokraciji, bo s tem odprl široko cesto meščanske vojne med fašisti in komunističnim gibanjem, ki bo zajelo ljudske množice.

Dobro je, da je Hitler sprožil vprašanje boljševiziranja Evrope. Dobro zato, da se odgovorni državniki in politiki temeljitejše pogledajo v to vprašanje, da korenito izpršajo svoje vesti trezno in pošteno pretresejo ves problem in svoje nazore, zlasti pa brzda svoje fanatične izpade in revidirajo svoja mišljenja o idejah in delu, o katerem smo bili vsi vse preveč enostransko poučeni.

(W.L.)

Pred vdorom na celino

Ena izmed najvažnejših bitk sedanje svetovne vojne je v polnem teku - bitka za Tunis.

Osma britanska armada je napadla Marethovo črto 21.marca v zgodnjih jutranjih urak. Njena naloga je bila dvojna. Prva smer napada je bila uperjena k preboju črte ob morski obali. Ta odsek je bil najmočnejše

utrjen in tudi narava je v mnogem pomagala branilcu. Druga naloga napada je imela za cilj, obiti Marethovo črto in napasti sovražnika z boka zaledja pri El Hamma. El Hamma leži na zahodni strani prehoda med Gabesom in Čot Djeridom. Sovražnik ni bil presenečen in je zlasti vso opreznost posvetil britanskemu bočnemu napadu v smeri El

Hamma. Prvi uspehi frontalnega napada osme armade so bili zadovoljivi. Po svoji navadi pa je Rommel s silnimi protinapadi uspel ponovno osvojiti skoro vse utrdbe, ki so bile že v rokah Britancev. Ravno tako je postopal Rommel v bitki pri El Alameinu, o čemer smo pred kratkim na tem mestu obširneje poročali.

Pri svojem drugem frontalnem napadu je general Montgomery pognal v beg Afrika Korps z Marethovih utrdb, pri čemer je največji delež uspeha imelo njegovo levo krilo pri El Hamma. Rommel se je umaknil na drugo obrambno črto v Wadi Akarit, ki predstavlja zelo težko prehodno zemljišče, ampak Rommel se tudi tu ni mogel zopertavljati britanskemu naletu ter se umika proti severu.

Na tuniškem bojišču pa ne napada samo osma britanska armada. Osne sile na tem bojišču so pod udari tudi drugih zavezniških armad na ostalih odsekih. Prva britanska armada uspešno napada na severnem odseku iz smeri Sedjenani proti Mateuru. Peta ameriška armada napreduje proti Kairuanu in Susi, južno od tega odseka napredujejo pa njeni oddelki iz smeri Maknassy-El Guettar proti jugovzhodu in so se že strnili z osmo britansko armado. Francoske čete ščitijo ameriški desni bok ob robu Čot Djerida. Peta ameriška armada ima nalogo, da po možnosti odreže Afrika Korps za umik proti severu.

Pri vseh teh podvigih prav pridno in uspešno sodeluje zavezniško letalstvo.

Zavezniško poveljstvo hoče na vsak način prisiliti Rommelja, da sprejme bitko. Od El

Alameina pa tja izza Marethove črte se je doslej Rommel skrbno izogibal končnega obračuna in venomer le bežal. Izgleda, da se bliža čas, ko se bo moral Rommel nekje ustaviti. Verjetno je, da se to ne bo zgodilo pred Suso. Je pa še eno drugo vprašanje, ali bo Rommel sploh sprejel odločilno bitko na tuniškem bojišču. Na vsak način se mu odpirata dve možnosti "Dunkerque" ali "Staljingrad".

Za svoje neuspehe na ruski fronti se nacisti pred nemškim narodom izgovarjajo z generalom "zimo". Vse te pretveze pa bodo tudi pri nemških trdih buticah malo zalege v trenutku, ko se bodo Nemci končnoveljavno poslovili iz Afrike. Pri tem bo tudi zadnjemu Nemcu jasno, da so osne sile v strateški defenzivi in da so vsi bodoči nemški sunki le obrambnega značaja.

Ko bo zadnji osni vojak zapustil Afriko, se nam bo v pravi luči pokazal čisto nov vojni položaj. Vsak podvig Združenih narodov bo popolnoma v njihovih rokah. Celino bodo lahko napadli kjerkoli, na enem ali na več mestih Sredozemlja in seveda tudi vzdolž vse obale od Narvika do španke meje.

Druga važna prednost za zaveznike bo popolna svoboda Sredozemskega morja. Nobene potrebe ne bo več za plovbo okrog Afrike in s tem se bo pot prikrajšala za dve tretjini. To pa pomeni, da bodo imeli zavezniki na tem področju dve tretjini več trgovskih ladij na razpolago, ki bodo služile za prevoz in oskrbo zavezniških čet pri njihovem udaru na evropsko celino.

Spomini na Tunis

V ljubljanskem "Jutru" z dne 16.3.tl. priobčuje dr. R.M. spomine na Tunis. Nekaj izvlečkov iz tega zanimivega opisa prinašamo tudi našim čitateljem in to brez dovoljenja simpatičnega avtorja. Priljubljeni slovenski lovec popisuje izlet v Tunis takole:

Bilo nas okrog 60 udeležencev iz Jugoslavije. Vozil nas je nanovo snežno-belo prepleškani parnik (najbrže "Kraljica Marija" - to ime je najbrže v današnji Sloveniji prepovedano, zato ga je avtor izpustil). Slovencev nas je bilo čez 20; žal, da jih šest ni več med živimi.

Potovali smo iz Sušaka na Krf, otok Vido, na Malto, v Tunis, Alžir, Barcelono, Mar-

seille, Nizzo in Montecarlo, Genova, otok Elbo, Napoli, Palermo in nazaj v Dubrovnik in na Sušak.

Življenje na parniku je bilo izredno zabavno. Na parniku sem izdajal šaljivi list "Morske koprive" (Slovenec ne izhaja brez časopisa), ki ga je ilustriral mojster Sterlé. Znani fotograf Tonka iz Zagreba je posnemal vse znamenitosti.

Iz Malte do afriške obale smo pluli v največjem viharju. Ko se je prikazala afriška obala, se je tudi morje umirilo in mahoma smo pozabili na vse neprijetnosti. Mislili smo, da bomo takoj zagledali Saharo in puščavo, pa nič tega.

Tuniški zaliv, v katerega smo zavili je ogromen in tvori majhno morje zase. Tunis! Tunis! smo klicali, ko smo ugledali na desni strani majhen griček s hišami in veliko cerkvijo. Pa ni bil Tunis, pač pa stara Kartagena in mesto Goleta, ki jo je zdaj naš parnik pozdravil s sireno in pokazal na jamboru zastavico: "Zahtevam pilota!" Brž je pridrčal iz Golete motorni čoln in pripeljal pilota, ki je stopil h krmilu parnika. Dohod v Tunis je mogoč po ozkem, kakih 8 kilometrov dolgem kanalu.

Nismo vzdržali na ladji. Do večerje smo imeli še uro časa in se zato izkrcali. Življenje je tu zelo živo. Zlasti so našo pozornost vzbujali Arabci in Arabke v svojih belih nošah. Videli smo tudi prve zamorce in zamorke. Lepe kavarne in restavracije so bile polne obiskovalcev, tudi Arabcev, ki so tu naravnost idealno lepi ljudje, seveda moški, ker žensk nismo videli, kvečjemu kako siromašno staro. Arabski otroci obojega spola so najbolj nadležne podrepne muhe, kar smo jih našli na vsem potovanju. Bodisi da prodaja razglednice, izdelke domače industrije ali da samo prosjači, ti ne gre izpod nog. Mlade frklje ti mečejo poljubčke, še obesajo nate in prisiljen si, da vržeš drobiž med nje. Sedeš na bulvarju kavarniške mize, pa že čutiš, da ima nekdo opraviti s tvojimi nogami. Mladi Arabec že obdeljuje tvoje čevlje, če so umazani ali pa ne.

Drugo jutro smo si ogledali mesto. Tunis je štel takrat okrog 200.000 prebivalcev, od teh nad polovico Muslimanov, dalje Italijanov, Francozov in Židov. Nešteto voz nas je zjutraj odvedlo po mestu, najprej po evropskem delu, nato pa smo obiskali tudi arabski del Souk. Videli smo razkošne prostore, zbovalnice v zlatu in gobelinah ter umetniške

rezbarije, deloma v lesu, deloma v kamnu. S teras obširnega poslopja se nam je nudil krasen razgled na mesto, ki je v arabskem delu pokrito kakor z eno samo streho. V arabskem delu so se vrstile ozke, pokrite ulice s prodajalno pri prodajalni kakor satovje v panju. Arabci so dobri, živahni trgovci in najhujši barantači. Precej olajšani denarja smo po poldrugournem tavanju po Soukih prišli spet v evropsko četrt. Tudi tu smo dosti nakupili, ker so bile cene neverjetno nizke.

Po kosilu so nas avtomobili odvedli v okoličico v park Belevedere in dalje v Bardo. Po gladki cesti smo zdirjali proti severozahodu na kraj, kjer je nekdanja stara Kartagena, bivša kraljica morja in ogroževalka starih Rimljanov. Kartagena je 16 kilometrov oddaljena od Tunisa. Mnogo je tu izkopanin.

Po ogledovanju smo se šli okrepčat in pri tem smo videli prvo opico na drevesu. Predstavljalni smo si, da jih bo kar mrgolelo po palmah, platanah in drugem drevju. In glej spaka, še ta opica, ki smo jo videli, je bila na verižici. O Afrika, Afrika!

Name, ki sem pripravil Slovence za ta izlet so začeli padati očitki: "Kje so tigri, kje zamurke, kje so opice? Eno staro zamurklo in eno privezano afno smo videli, tigra nobenega, čeravno gledamo za vsak grm. Ali je to Afrika?" Molčal sem, nato pa sem jih skušal spraviti v dobro voljo, pa sem jih vprašal: "Ali veste, kakšen je razloček med zamurklo in severno Afriko?"

Ugibali so in ugibali, nazadnje sem pa moral le sam povedati: "Severna Afrika mora ležati na severu Afrike, zamurkla pa lahko leži tudi na jugu." No zdaj bi me bili pa kmalu nabili, če bi se ne umaknil v avto. V ostalem so to storili tudi ostali in zdrčali smo spet proti Tunisu.

Mojster prevare

Vojaška veščina je prav za prav zmes samih nasprotstev. Samo bojevanje so že v klasični dobi stalno označevali kot višek viteštva z najidealnejšimi cilji, braniti domovino. Ti stari vitezi, katerih nasledniki se še danes s takim junaštvom in požrtvovanjem na viteški način borijo v naši domovini, so menda zadnji ostanki nekdanjega resničnega viteštva. Kljub temu, da so na bojiščih samih poskušali vojaki ohraniti videz viteške borbe, je od klasičnih dob dalje od vsega tega zelo malo ostalo. Nekoliko protislovno izgleda, da se je v vojski sporedno z vitežkom duhom

kakor nevidna senca vlekla večšina prevare in goljufije.

Obe sestavni vedi modernega vojskovanja, strategija in taktika sta v mnogem zasnovani na prevari sovražnika. Pri nekaterih narodih je prevara postala sploh najvažnejša gonilna sila celotne vojaške organizacije.

Med Rusi in Japonci je leta 1904. izbruhnila vojna. Rusi so bili premagani. Kot vzrok njihovega poraza so vojaški zgodovinarji navajali nezmogljivost sibijske železnice kakor tudi pomanjkanje vojaštva in vojnega materiala.

Te navedbe gotovo niso brez podlage, ali vojaška literatura navaja še nek drug vzrok, ki je verjetno dolgo časa ostal pozabljen v vojaških arhivih.

Japonski kapetan Tanama je bil leta 1901. prideljen japonskemu poslanstvu v takratnem Petrogradu. Po svoji zunanosti ni bil posebno podoben svojim rojakom. Bil je grd, vendar je v uniformi zbujal dovolj pozornosti, zlasti pri ženskem svetu. Ruski generalštabni častnik je svoječasno o njem povedal tudi tole: Kot inozemca - vojaka smo ga smatrali za vohuna. Pripadal je stari japonski družini in njegov oče je bil tajni dvorni svetnik japonskega cesarja. Živel je več časa v Evropi in na ta način skrbno prikril tipično japonske instinkte. Iz japonske prestolice smo dobili poročila, da je japonski vojni urad stalno obveščen o vseh naših vojaških pripravah, ki smo jih že takrat z veliko skrbnostjo zasnovali v svesti si, da je vojna nevarnost z Japonsko zelo blizu.

Japonski častnik si je med ruskimi častniki, igralkami in višjimi uradniki kmalu pridobil krog prijateljev. Tanama je imel obilo denarja na razpolago in je strastno kvartal.

Leto dni - pravi ruski častnik - smo ga brezuspešno opazovali. Vsakega našega častnika, ki se je z njim družil, smo zasledovali. Imel je mnogo deklet, ali tudi tu nismo našli nič sumljivega. Obvestila iz Tokia pa so stalno govorila, da prejemajo tam redno poročila o naših pripravah.

Preostalo nam ni drugega kakor da se Tanama iznebimo. Nadejali smo se, da njegov naslednik ne bo tako sposoben niti tako privlačen.

Skovali smo zaroto. Z igralko Ilijinskajo sta bila velika pripatelja. Njej smo odkrili celoten načrt. Z raznimi grožnjami smo jo pridobili. Nekega večera je šla k Tanami in mu izjavila, da jo mora poročiti. Seveda je odkonil, ker je že bil oženjen in tudi zato, ker japonskemu častniku ni dovoljena ženitev s tujko. Ponujal ji je velike vsote denarja, o čemer pa Ilijinskaja ni hotela ničesar slišati.

Naslednje jutro me je telefonično poklical. V kratkih besedah mi je pojasnil svoje odnose z Ilijinskajo. Dejal je, da bi lahko napravil samomor, da pa tega ne bo storil zaradi sramote, ki bi zadela njegovega očeta, ki je v carski službi.

Pogledal me je naravnost v oči in me vprašal: "Gospod kapetan, vi mi lahko pomagate, kakšni so vaši pogoji?" Bil sem vesel, da smo

tako gladko zmagali. Z narejenim pomislekom pa sem odgovoril: "Ne vem, če vam lahko pomagam. Vsekakor boste morali zapustiti Rusijo." - "Gotovo, kaj še zahtevate?"

To njegovo vprašanje me je spravilo v zadrego, zato sem mu dejal, da moram govoriti še s svojim poveljnikom.

Ko sem se vrnil v urad in poročal o vsem, so se moji tovariši smejali nad tem, da bi japonski častnik pomagal naši poročevalski službi, in to samo zato, da se izogne neprijetni ženitvi. Moj poveljnik, major Oblomov, je pa še dodal: "Ta Japonec nas ima pa res za zelo neumne. Prepričan sem, da bo ravno narobe res."

Majorjevo zamisel smo kar hitro osvojili. Bilo je že pozno poletje leta 1902. in zelo smo bili zaposleni s pripravami za vojno z Japonci, ki se je zdela neizogibna. Na Tanamo smo kar pozabili. Nekega decemberskega dne 1902. leta pa je prispel od našega vojnega odposlanca iz Tokia paket s točnimi načrti o japonskih pripravah pri Port Arthurju. Načrte smo skrbno preiskali. Vse je bilo izdelano z veliko točnostjo in skrbnostjo. "Japonci so mojstri v ponarejevanju!" je vzkliknil major Oblomov - "Mogoče so pa načrti vendarle pravi", je dejal eden izmed častnikov. - "Neumnost. Napravili so pač tako, da bi nikdo ne sumil v njihovo pristnost." Načrte smo spravili - in na nje pozabili.

Šest mesecev na to je prispel drugi paket načrtov za južno Mandžurijo. Tudi ti načrti so potovali v omaro.

Proti koncu decembra smo prejeli tretji paket načrtov. Istočasno je vojni odposlanec iz Tokia poročal, da so Tanamo zasačili pri kraji načrtov, da je bil obsojen na smrt in ustreljen kot vohun. V začetku smo tudi to vest smatrali za navadno goljufijo, čeravno smo jo sprejeli z več različnih strani. Čez nekaj dni nam je dospela nova vest, da si je Tanamov oče vzel življenje, ker ni mogel preživeti sramotne smrti svojega sina.

V arhivu smo imeli tri Tanamove načrte. S vso naglico smo jih pričeli obdelavati. Delali smo dan in noč. Meseca februarja 1904. je izbruhnila vojna. V aprilu smo se umaknili pri reki Yalu. Bitka, ki je na tem mestu divjala 30. aprila, je morda ena izmed najvažnejših v svetovni zgodovini. Prvič so ljudje rumene rase potolkli belce.

Pri rokah smo stalno imeli japonske načrte. Ali kamorkoli smo poslali po en naš polk, da zapodi Japonce, sta čakala dva japonska. Kjer smo imeli eno baterijo, sta stali nas-

proti dve japonski. Naša zaščitnica v tej bitki je bila popolnoma uničena, ker se je njeno levo krilo umikalo v napačni smeri. In zakaj smo se umikali narobe? Jaz sem to pozneje vedel in Tanamin duh, če je bil res ustreljen, je to tudi vedel.

Bilo je prekasno, da popravimo načrte. Izgubljali smo bitko za bitko in izgubili tudi vojno. Bil sem na fronti in ujeti japonski častnik, ki sem ga vprašal o Tanami, mi je odgovoril: "Bil je veliki narodni junak. Ce-

Pokvarjeni računi

Nekaj dni potem, ko je britanska osma armada zmagovito vkorakala v Tripoli, smo se razgovarjali z angleškimi častniki o podrobnostih te velike zmage in tudi o zanimivostih nekdanje prestolnice laške Tripolitanijske.

Častniki so nam med drugim povedali tudi to, da so Nemci luko skoro popolnoma uničili. Valolom sō pretrgali na dveh mestih in tako je bilo nemogoče pristati ob molih zaradi stalno razburkanega morja. Vhod v lukko pa so zadelali s potopljenimi ladjami. Pri tem so nekateri s skrbjo povedali, da škode ne bo mogoče popraviti pred junijem in to v prvi vrsti zato, ker morje vse do tega časa s tako silo buta, ob valolom, da je vsako popravilo nemogoče. Morje pa bo - tako so dejali - škodo samo še povečavalo.

Zgodilo pa se je drugače. Par sto hrabrih britanskih podmorskih strokovnjakov je v teku šest dni odstranilo številne globinske bombe, ki so jih Nemci lukavo namestili na morskem dnu. Mnogo lažje je bilo delo z odstranjevanjem min.

Luka pa je bila blokirana med španskim pomolom in Karamanlijo z dvema ladjama, z dvema dragerjema, z eno trgovsko ladjo, z eno ladjo, ki so jo Nemci napolnili z betonom in ki meri 80 metrov v dolžini, s plovečim žerjalom in s tremi drugimi ladjami, med njimi 12.000 tonska ladja "Giovanni Batista."

Že naslednjega dne po prihodu v Tripoli so britanski mornarji pognali v zrak najprej plovečega žerjala. Najtežje delo je bilo odstraniti z betonom napolnjeno ladjo, ki se je s svojo ogromno težo pogreznila prav do dna kanala. Nemci so to ladjo potopili zelo vešče. Ostranili so vse vmesne stene tako, da je ladja predstavljala eno samo 80 metrov dolgo gmoto.

28. januarja, šest dni po prihodu v Tripoli, je vplovalo v lukko po deloma očiščenem kanalu šest trgovskih ladij, ki so prišle iz Aleksandrije. Naslednjega dne so od jutra do ve-

sar je njega in njegovo rodbino odlikoval z najvišjim odlikovanjem." - "Kaj je bil zares ustreljen?" - "Da, ustreljen kot pravi vohun. Šele pred nekaj meseci so odkrili resnico, ki je izkazala, da je Ruse strahovito prevaril." - Kaj pa z njegovim očetom?" - "Napravil je samomor. To je bila zanj velika čast."

Izgubili smo japonsko vojno. Težko je boriti se z narodom, katerega sinovi so pripravljeni umreti tudi po krivici, samo da ogoljufajo nasprotnika.

čera pokale podmorske mine, ki so kanal čistile in širile. Ko je bil v Tripoliju predsednik angleške vlade je bila luka že v celoti očiščena. V začetku marca je bilo v lukki naenkrat nič manj ko 73 velikih trgovskih ladij, ki so pripeljale opremo in živila za napredujočo osmo armado.

Tako so hrabri britanski podmorski strokovnjaki v nekaj dneh odstranili in popravili vse, kar so Nemci s tolikšnim trdom in stroški poskušali onesposobiti.

AMERIŠKI SLOVENC

Katoliški list "Duhovno življenje" št.180 od januarja 1943 prinaša na vidnem mestu tole brzojavko:

Slobodanu Jovanoviću, predsedniku jugoslovanske vlade, London. Ameriški Slovenci, zastopani po svojih organizacijah nujno naprošamo jugoslovansko vlado, da odločno povdari pravično zahtevo po osvoboditvi Slovencev izpod italijanskega, nemškega in madjarskega jarma ter združitve vseh Slovencev v eni državi kot cilj jugoslovanske državne politike. Za dosego tega cilja naj izvaja bolj energične akcije.

Pridružujemo se soglasni zahtevi vseh političnih krogov Slovenije po spremembi enostranske sestave slovenskega zastopstva v vladi, da bi na ta način prišlo do tako potrebne slege med političnimi strankami in bi ta sloga bila povdarjena tudi v vladi sami.

Priznani zastopnik vseh primorskih Slovencev dr. Ivan M. Čok je v emigraciji edini legitimiran, da jih zastopa in ga tudi mi priporočamo.

Slovenska narodna podporna jednota, V. Cankar.

Kranjsko-slovenska katoliška jednota, Jos. Zalar.

Ameriška bratska zveza, Janko N. Rogelj.

Slovenska ženska zveza, Marie Prislant.

Zapadna slovanska zveza, Leo Jurjovec.

Trpod latnika

NA POHORJU DELUJEJO ČETNIKI.

"Tagespost" poroča na dolgo in široko o velikih "očiščevalnih akcijah" nemških S.S. oddelkov na Pohorju proti slovenskim upornikom. Po tem poročilu izgleda, da je delovanje četnikov v tem predelu okupirane Slovenije še vedno zelo živahno. Isti list se tudi pritožuje nad pasivnostjo slovenskega prebivalstva v Halozah. Dopisnik pravi med drugim, da se Jugoslavija ne bo več vrnila in če bi se tudi vrnila ne bo našla na tem področju več slovenskega prebivalstva.

V ALBANIJI VRE. Italijanski listi priznavajo, da so izbruhnili v zadnjem času v Albaniji veliki nemiri, ki da jih povzročajo komunisti. Napadi na karibinijerske postaje in izolirane laške posadke so na dnevnem redu. Laški listi priporočajo vladi, da z vso silo zatire ta gibanja, ki da prihajajo iz jugoslovanskega ozemlja.

SODIŠČE MAŠČEVLCEV V JUGOSLAVIJI. Iz Carigrada poročajo, da so ustanovili v Jugoslaviji tajno organizacijo, ki je gotovo v najtesnejši zvezi z generalom Mihajlovičem pod imenom "sodišče maščevalcev". Organizacija ima namen, da kaznuje vse one, ki so zagrešili kakršne koli zločine proti prebivalstvu. V prvi vrsti prihajajo v poštev okupatorske osebnosti. Odgovorni dobijo najprej pismeno opozorilo, naj z zločini prenehajo, ker da jih bo drugače zadela pravična kazen maščevalcev. Isti viri poročajo, da je določeno število Nemcev, Bolgarov in tudi narodnih izdajalcev plačalo s svojim življenjem svoje zločine. Organizacija je povzročila med okupatorji paničen strah. Do sedaj se še ni posrečilo prijati niti enega člana te organizacije. Središče organizacije je nekje v Srbiji. V zadnjem času pa so bile podružnice ustanovljene tudi že po drugih predelih Jugoslavije. Neka druga poročila pripovedujejo, da "sodišče maščevalcev" posluje tudi uspešno v Sloveniji. Del tega sodišča pa je tudi na Primorskem.

DIKATORSKI SESTANKI. Kadar koli sta v preteklosti Hitler in Mussolini kovala nove roparske napade na posamezne dele Evrope, sta se nekje sestale kakor to delajo roparji. Izgleda pa, da so ti časi minuli. V prihodnjih dneh se bosta oba bandita spet sestala, ali to pot se bo treba pomeniti o ukrepih proti zavezniškemu vdoru na Evropo. Kakor v preteklosti, tudi sedaj ne bo druga-

če. Hitler bo ukazoval, duče pa poslušal. Že pred tem sestankom so Nemci marsikaj ukazali, kar je povzročalo, da so se Lahom novosi pošteno zafrknili. Za poveljnika celotne obrambe južne Italije in Francije je bil postavljen Rommel. Italijansko vojno mornarico, v kolikor jo je še ostalo, komandirajo Nemci. Gestapo se korači po vsej Italiji. Italija je zdrknila na položaj prusijaške kolonije.

NEAPELJ BODO EVAKUIRALI. Nemci so ukazali, da morajo Lahi evakuirati Neapelj. To se je zgodilo zaradi tega, ker je prebivalstvo po zadnjih množestvenih napadih zavezniškega letastva na mesto, hrupno demonstriralo, zlasti proti nemškim okupatorjem.

NA SICILIJI IN SARDINIJI NARAŠČAJO NEMIRI. General Giraud je napisal poziv laškemu narodu, naj položi orožje. Ogromno število izvodov tega poziva so raztrosili po Siciliji in Sardiniji. Oblasti so pozaprele preko 100 oseb, med njimi 20 žena in 10 otrok. Te aretacije je izvršila gestapo. Letaki generala Giraud-a so povzročili ogromne nemire na obeh otokih.

POŠTA POD NAJSTROŽJIM NADZORSTVOM. V zadnjih tednih so fašistovske oblasti uvedle najstrožjo kontrolo nad pošto in nad telefonskimi in brzojavnimi zvezami. Pošiljanje neperiodičnih tiskovin med nekaterimi področji je prepovedano. Isto tako je n.pr. prepovedano pošiljanje paketov iz Ljubljanske pokrajine v Italijo kakor tudi iz Italije v to pokrajino. Iz severne Italije pošiljajo lahko pakete v južno Italijo samo, če jih pregledajo pred odpošiljanjem policijski organi. Pošiljanje pisem v inozemstvo je zelo omejeno. Odpošiljatelj pisma v tujino mora osebno na poštni urad, da se legitimira.

NERVOZNOST NARAŠČA V ITALIJI. Z vso skrbnostjo pripravlja italijanska propaganda Lahe na morebitni koncentrirani napad zaveznikov proti Italiji. V "Popolo d'Italia" piše Appellius, da je mati Italija primorana razglasiti popolno militarizacijo vsega javnega življenja. Vse prebivalstvo se mora podrediti vojaški disciplini, kajti Italija je v izredno nevarnem položaju. Isti gospod je na radiu povedal, da so Lahi pretrpeli ogromne izgube in da morajo biti pripravljeni na še večje zračne napade v najbližji bodočnosti.

ČEŠKA MČ PČČČ

ITALIJANI:
 $I + I = II$
SLOVENCİ:
 $X + X = Q$

LAŠKA ARITMETIKA
V JULJSKI KRAJINI

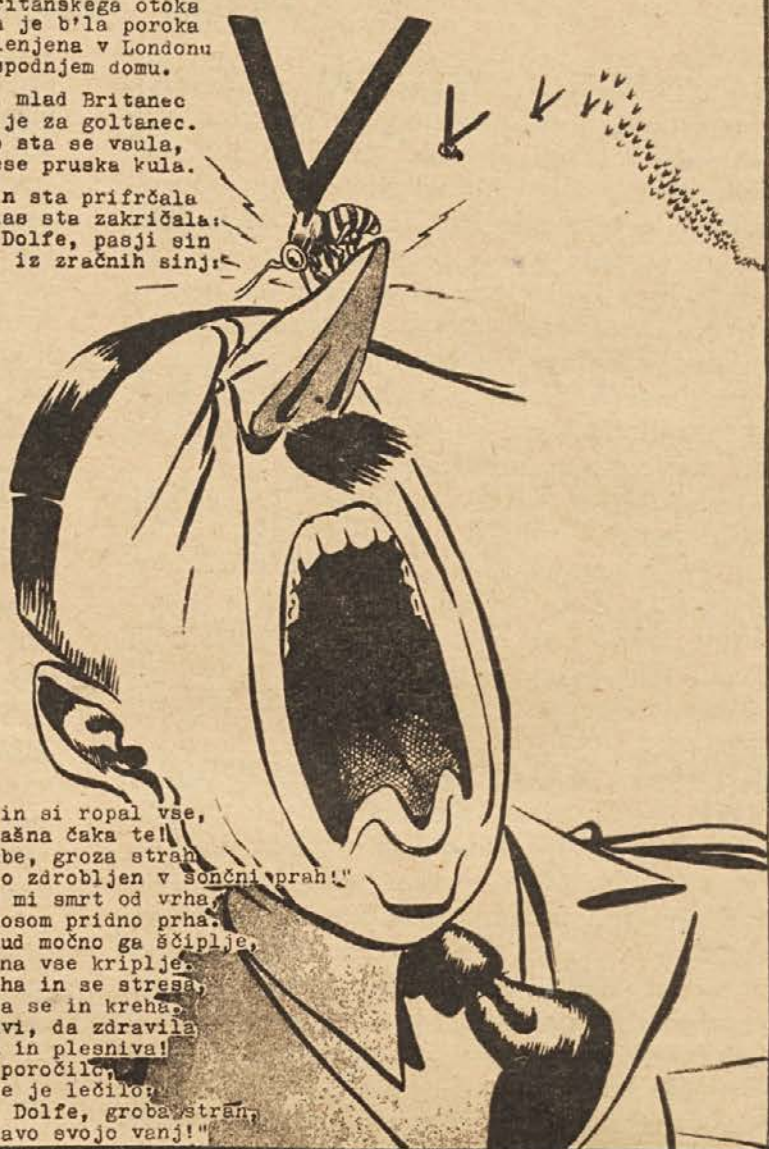
NOTA BENE: Mussolini
in Sforza sta pri
štetju Slovencev v
Julijeki Krajini
enaka računarja.

Vest z britanskega otoka
pravi, da je b'la poroka
čudna sklenjena v Londonu
v samem spodnjem domu.

Brencelj, mlad Britanec
oso vzel je za goltanec.
Na Nemško ata se vsula,
že se trese pruska kula.

Nad Berlin sta prifrčala
na ves glas sta zakričala:
'Slušaj, Dolfe, pasji sin
govor naš iz zračnih sinj.'

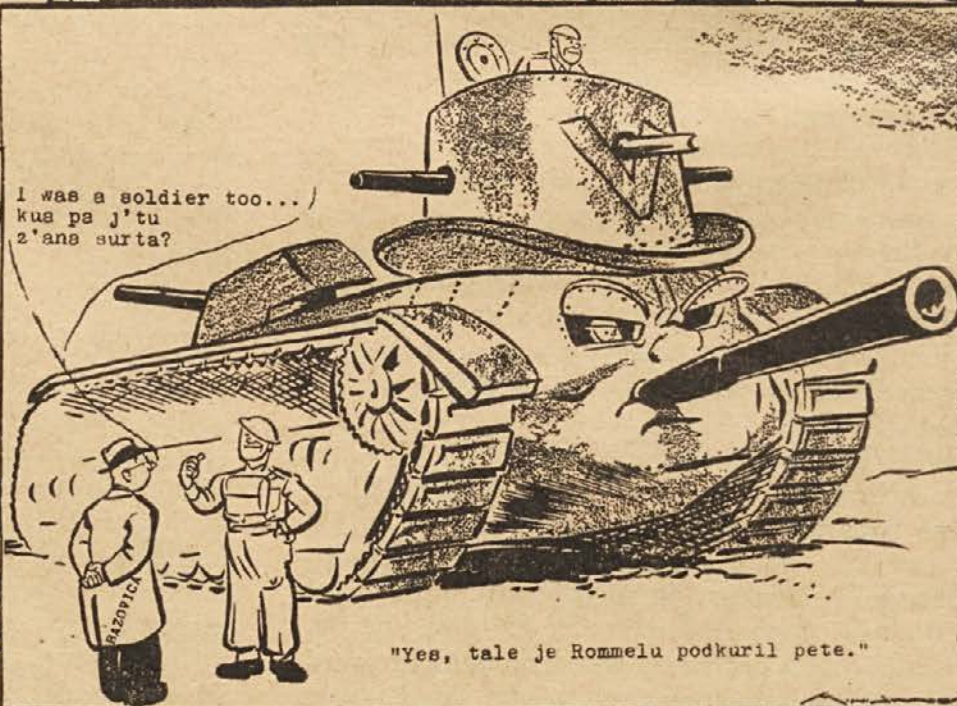

"Moril si in si ropal vse,
osveta strašna čaka te!
Čuj te bombe, groza strah
tvoj rod bo zdrobljen v sončni prah!"
Siplje roj mi smrt od vrha,
Dolfek z nosom pridno prha.
Brencelj hud močno ga ščiplje,
osa pika, na vse kriplje.
Bolj ko kiha in se stresa,
bolj otresa se in kreha.
Göring pravi, da zdravila
so zvešana in plesniva!
Evo tu ti poročilo,
ki za Pruse je lečilo:
'Izkoplji, Dolfe, groba stran,
zagrebi glavo svojo vanj!'"

Bo Jože sviral
klarinet,
midva, pa hajd'
na drugi svet!

Dolfek, oj Dolfek,
oj Dolfek - šalom,
kam bova rajžala,
ko bo polom?

I was a soldier too... /
kua pa j'tu
z'ans surta?

"Yes, tale je Rommela podkuril pete."